

Festival Beyond the Black Box: Een blik achter de schermen

Lisa Wiegel, artistiek leider van Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond en Mesut Arslan, oprichter en artistiek directeur van Platform 0090, nemen ons mee in de wereld van Festival Beyond the Black Box 2025.

Hoe gaat het nu met de voorbereidingen voor Festival Beyond the Black Box (BtBB) 2025?

Lisa: Het gaat goed! De meeste werken zijn geregeld, maar elk werk vraagt iets anders qua ruimte en techniek, dus het blijft puzzelen. Nu doen we de laatste dingen, zoals het bepalen van blokkenschema's en tijden. We denken ook na over hoe bezoekers het festival beleven, want Festival BtBB draait om de interactie tussen werk en publiek. En ja, er is altijd ruimte voor last-minute ideeën, zolang de planning maar staat.

Mesut: Bij Festival BtBB draait alles om hoe het werk in de ruimte staat. Dat bepaalt hoe het publiek het ervaart. Het gaat niet alleen om techniek, maar ook om de plek en het gevoel. Lisa werkt daar heel nauw in samen met de kunstenaars. Die aanpak maakt Festival BtBB anders dan traditionele festivals.

Hoe zouden jullie het concept van het Festival kort en krachtig uitleggen aan iemand die er nog niet bekend mee is?

Lisa: Ik zou zeggen dat het festival je de vrijheid geeft om zelf op ontdekking te gaan. Als bezoeker krijg je de kans om door het gebouw te dwalen en op onverwachte plekken performances, installaties of kunstwerken tegen te komen. Sommige ervaringen zullen je raken, je aan het denken zetten of confronteren met maatschappelijke thema's, terwijl andere juist ruimte bieden voor introspectie en rust. Het is een festival waar je jouw eigen route bepaalt en wordt geprikkeld op manieren die je niet kunt voorspellen.

Mesut: Ik zou zeggen: als je iets anders wilt zien dan het traditionele theater, dan is Festival BtBB de plek om naartoe te gaan. Het gaat niet alleen om het ontdekken van het festival, maar ook om het gewaarworden van jezelf. Alles wat je buiten de box ontdekt, brengt je dichterbij het leren kennen van je eigen ideeën en perspectieven.

Welke ervaring hopen jullie bezoekers mee te geven tijdens hun bezoek aan het festival, en hebben jullie nog tips voor een optimale festivalbeleving?

Lisa: We willen bezoekers uitnodigen om hun verwachtingen los te laten en open te staan voor nieuwe ervaringen. In de foyer en bij binnenkomst creëren we doorlopende installaties die een andere manier van waarnemen stimuleren. Veel werken draaien om ontmoeting – met performers, maar ook tussen bezoekers onderling, bijvoorbeeld via een two-way mirror of via elkaars rug. Het gaat niet om confrontatie, maar om een zachte uitnodiging om je ongemak te overwinnen en op die manier een nieuwe manier van waarnemen te ontdekken.

Mesut: Dat zintuiglijke vind ik heel belangrijk, zeker in tegenstelling tot meer commerciële kunst die vaak draait om narratief en het overbrengen van een boodschap. We weten dat boodschappen alleen niet genoeg zijn – het gaat om ervaring, voelen en meemaken. Kom naar Festival BtBB en denk outside of the box!

Wat willen jullie met het Festival betekenen voor de kunstwereld, en hoe geven jullie daar vorm aan?

Lisa: Festival BtBB gaat over liveness en de ontmoeting tussen kunstvormen. Alles begint bij wat een werk nodig heeft. Of het nu doorlopend is, door het gebouw beweegt of één bezoeker per keer ontvangt, wij passen het programma en de ruimtes daarop aan. Zo ontstaat iets nieuws, waar makers en disciplines elkaar écht kunnen ontmoeten, en dat willen we ook voelbaar maken voor het publiek.

Mesut: Het festival biedt ruimte aan werk dat buiten traditionele theaterformats valt. We gebruiken elke hoek van de Brakke Grond – van de theaterbalkons tot de tuin – en creëren een levendige ervaring waarin kunst en publiek samen groeien. Het gaat om ontmoeting en experiment, zonder vastomlijnde kaders.

Lisa: Festival BtBB wil meer zijn dan alleen een festival; het wil iets in beweging zetten. We willen laten zien dat er ruimte is voor dialoog en andere manieren van werken, ook binnen bestaande structuren. Uiteindelijk hopen we dat Festival BtBB zichzelf overbodig maakt, omdat dit soort werk vanzelf een plek vindt in de reguliere programmering. Dat zou de echte emancipatie van transdisciplinair werk zijn.

Voor wie is het festival bedoeld?

Lisa: Iedereen is welkom, of je nu veel voorkennis hebt of niet. Het mooie van dit werk is dat het zich via ervaring en zintuigen laat beleven, zonder dat je hiervoor een uitgebreide theater- of kunstachtergrond nodig hebt. Natuurlijk willen we ook het professionele publiek bereiken, omdat zij bijdragen aan de zichtbaarheid van dit hybride werk. Maar juist ook voor een breder publiek met diverse achtergronden biedt het werk veel potentie. Het spreekt je aan op verschillende niveaus, waardoor het toegankelijk is voor meerdere publieksgroepen.

Mesut: In tegenstelling tot traditioneel theaterpubliek of bijvoorbeeld biënnalebezoekers, komen hier mensen die nieuwsgierig zijn naar kunst én naar theater, zonder vast te zitten in conventionele denkpatronen. Het publiek is vaak multidisciplinair ingesteld. Dit matcht heel goed omdat Festival BtBB een platform biedt waar live art en performancekunst centraal staan, en kunstvormen als installatiekunst in verbinding komen. Het is die mix die het festival bijzonder maakt.

Lisa: Een voorbeeld van een voor ons vrij nieuwe doelgroep die we ook trachten aan te spreken met ons programma zijn gezinnen met kinderen. In het weekend hebben we een artistiek springkasteel van [collectief 019](#), dat kinderen (en volwassenen) op een speelse manier kunnen verkennen. Het festival biedt een open, informele ervaring waarbij bezoekers zelf kunnen bepalen hoe lang ze ergens blijven. Daarnaast zorgen we voor extra faciliteiten, zoals een rustruimte, om het festival toegankelijk te maken voor mensen met neurodivergentie. Zo willen we ruimte bieden voor iedereen om op hun eigen manier te genieten van kunst.

Kunnen jullie al een programmaonderdeel uitlichten?

Mesut: Een persoonlijk hoogtepunt dit jaar is de performance van [Liesbet Hermans](#), een 'walking piece' met drie performers uit verschillende disciplines: theater, hedendaagse dans en performancekunst. Ze leiden kleine groepen door de stad, en iedereen hoort dezelfde tekst via een hoofdtelefoon. Dit creëert een unieke, persoonlijke ervaring waarin je de gedachten van de performer volgt, met grappige en onverwachte situaties. De interactie met de stad en het publiek maakt de performance extra bijzonder.

Lisa: Je wilt ze natuurlijk allemaal uitlichten, maar een bijzonder voorbeeld is de installatie [WOW19](#). 019 heeft hun eigen projectruimte in Gent nagemaakt in de vorm van een springkasteel. Daarnaast ontwikkelen ze nieuwe opblaasbare objecten, zoals een vlaggenstok en een wegversperring, speciaal voor het festival. Het springkasteel is een perfect voorbeeld van de speelse benadering van het festival.

Zijn er dit jaar terugkerende thema's of onderliggende kwesties die door het programma heen spelen?

Lisa: Veel van de werken in het programma nodigen uit om, vanuit nieuwsgierigheid, de ander te ontmoeten. Het gaat niet om willekeurige gesprekken met vreemden, maar om kleine, betekenisvolle ontmoetingen die ons herinneren aan het belang van elkaar echt zien. Daarnaast graven meerdere makers in de verhalen van een specifieke plek, via bijzondere culturele markers, zoals een berggeit, een rivier of een olijf...

Mesut: Bijvoorbeeld, [Şîpan Sezgin Tekin](#) komt uit de hoofdstad van Koerdistan, een gebied met veel politieke druk en conflicten. In plaats van te veroordelen, werkt hij met Koerdische taal om ons dichter

bij de mensen en hun geschiedenis te brengen. In zijn eerdere werk leerde hij het publiek de Koerdische taal. Dit proces van samen leren creëert een menselijke verbinding die ons anders laat kijken naar politieke kwesties, zonder simplistische stellingen van goed of slecht. Het gaat meer om de ervaring en het begrijpen van een complexere werkelijkheid.

Lisa: Een explicietere vorm van politiek engagement vinden we terug bij het project [Edgelanders: Amsterdam on Trial](#), van Raul Balai en Ehsan Fardjadniya, dat zich richt op de positie van ongedocumenteerde Amsterdammers. Ze wijzen op de schending van mensenrechten door het uitkleden van de bed-bad-broodregeling en willen de stad Amsterdam verantwoordelijk stellen. Wat ik interessant vind, is dat ze de bezoekers actief betrekken bij de vraag: wat is onze eigen verantwoordelijkheid hierin? Het is niet alleen een aanklacht tegen de gemeente, maar het spreekt ook ons als inwoners aan. Het maakt de problematiek menselijk en toont dat we allemaal een gedeelde verantwoordelijkheid hebben.

Het festival is een samenwerking tussen Platform 0090, C-TAKT, SoAP Maastricht en de Brakke Grond. Hoe verloopt de samenwerking met deze verschillende partners?

Lisa: De samenwerking is niet altijd even evident (lacht), maar dat is juist de kracht van meerstemmigheid. Wij werken samen met C-TAKT, SoAP en 0090, dat zijn onze co-curatoren. Daarnaast zorgen we met onze samenwerkingen ook vaak voor een lokale verbinding met Amsterdam, zoals dit jaar met [ISO](#), die een performance night in het festival cureren.

Het fijne is dat deze samenwerkingen al een tijd bestaan. 0090 is de jongste partner, maar werkt al voor de derde keer mee, en SoAP en C-TAKT zijn er vanaf het begin bij. Door de jaren heen leer je elkaar beter kennen en bouw je aan duurzame relaties. We vullen elkaar goed aan: de co-producerende partners brengen hun makers en netwerken mee en hebben verschillende smaken en perspectieven, wat ons uitdaagt en het programma verrijkt. Het maakt het festival interessanter dan wanneer wij alles alleen zouden cureren.

Mesut: Het werken met anderen, vooral met mij, is soms uitdagend (lacht), maar we leren enorm van elkaar. Wat voor de één interessant is, kan voor jou onbekend terrein zijn, en dat zorgt voor nieuwe inzichten. Ik heb meerdere keren meegemaakt op Festival BtBB Amsterdam dat ik dacht: "Dit past niet bij mij", maar bij het ervaren van het werk werd ik dan positief verrast. Het opent je blik, zelfs als het niet altijd makkelijk is. In tegenstelling tot een traditioneel festival waar één curator alles beslist, is het bij ons echt een samenspel van ideeën en perspectieven.

Jullie ondersteunen zowel gevestigde kunstenaars als opkomend talent. Wat is jullie strategie om hierin de juiste balans te vinden?

Mesut: Mooie voorbeelden zijn Begüm Erciyas, inmiddels een gevestigde waarde in het internationale kunstenveld, en Sîpan, een net afgestudeerde maker van DAS Theatre in Amsterdam. Festival BtBB geeft ons de gelegenheid om beide kunstenaars te ondersteunen in hun project.

Lisa: Wij zien onze rol zowel in het ondersteunen van opkomende makers als van meer gevestigde kunstenaars. Gevestigde makers hebben ook ruimte nodig om verder te ontwikkelen en te blijven onderzoeken, en daar dragen wij graag aan bij, net als aan het stimuleren van nieuw talent.

Waar hopen jullie als organisatoren dat Festival Beyond the Black Box naartoe groeit, zowel in omvang als impact, en wat zijn de belangrijkste uitdagingen en kansen voor de toekomst van het festival?

Lisa: Ik droom ervan dat het festival ooit misschien wel een maand zou duren, in plaats van de huidige vier dagen. Het idee is om het festival los te maken van een vast format en meer te werken vanuit de aard van het werk zelf. Sommige performances hebben maar een klein publiek, en ik zou willen kijken of we die langer kunnen laten duren, zodat ze over een langere periode meer mensen

kunnen bereiken. Het draait niet alleen om de duur, maar ook om de manier waarop we het publiek en de lokale gemeenschappen betrekken, vooral diegenen die zich niet direct aangetrokken voelen. Het zou interessant zijn om te experimenteren met andere ritmes en verbindingen.

Mesut: Als afsluiter denk ik dat de overgang van festival naar een reguliere programmering zeker een mooie droom is. We zouden graag meer middelen hebben om dat mogelijk te maken (lacht). Lisa en ik hebben ook een gezamenlijke droom om iets te creëren dat zowel in Amsterdam als Antwerpen plaatsvindt, en hopelijk kunnen we dat volgend jaar realiseren. Wat ik ook echt wens, is een diepere cross-sectorale samenwerking: kunst moet niet alleen binnen de grenzen van een festival bestaan, maar juist ook buiten die muren en in andere ruimtes van de gemeenschap.

Festival Beyond the Black Box vindt plaats van 30 januari t/m 2 februari 2025 in Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond in Amsterdam.

Wil je erbij zijn? Ontdek het volledige programma en koop je dagpas hier. Mis het niet!

Festival Beyond the Black Box is een programma van Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, in samenwerking met Platform 0090, C-Takt en SoAP Maastricht.

Interview 20 dec 2024 - Tekst door: Seraphine Verstraete

